

Силабус
навчальної дисципліни
Дидактичні основи професійної освіти
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЕНЕРГЕТИКА, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань А Освіта
спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
спеціалізація А5.33 Енергетика, електротехніка та електромеханіка
кваліфікація: бакалавр з професійної освіти (енергетика, електротехніка та електромеханіка)

Викладач (і)	Вікторія ЖИГІРЬ
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=331
Контактний тел.	+38050 298 09 05
Е-mail викладача:	vi_zhigir@bdpu.org.ua profpedagog@ukr.net
Графік консультацій	Середа 14.20-15.30

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота, курсова робота	звітність
3/90	18	18	54	екзамен, курсова робота

Семестр: 4

Мова навчання: українська

Ключові слова: професійна освіта, дидактика професійної освіти, освітній процес, майбутні фахівці, заклад професійної освіти, професійна культура.

Мета та предмет курсу: практичне оволодіння здобувачами вищої освіти основами організації освітнього процесу в закладах професійної, фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти в обсязі необхідному для подальшої професійної діяльності.

Мета курсової роботи: поглиблення та систематизація знань здобувачів освіти зі спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями), формування в них умінь і навичок самостійного критичного опрацювання наукових джерел, аналізу передового педагогічного досвіду, узагальнення власних спостережень,

реалізації результатів дослідження проблеми в самостійно виконаних розробках; стимулювання студентів до самостійного науково-дослідницького пошуку.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

СК 15. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

ПР 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.

ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу, уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 12. Уміти проектувати і реалізувати навчальні / розвивальні проекти.

ПР 13. Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПР 15. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1

Тема 1. Дидактика професійної освіти

Дидактика професійної освіти як наука та навчальна дисципліна. Категоріальний апарат дидактики професійної освіти. Структура процесу навчання у професійній освіті

Тема 2. Дидактичні основи професійної освіти в Україні

Структура та організаційні засади професійної освіти в Україні. Зміст професійної освіти. Теоретична та практична підготовка учнів у професійній освіті. Системи виробничого навчання. Основи виробничого навчання в закладах професійної освіти. Професійна підготовка учнів в умовах виробництва та передвипускної виробничої практики

Тема 3. Дидактичні основи професійної освіти в Україні. Форми організації освітнього процесу, методи та засоби навчання

Форми організації освітнього процесу в закладах професійної освіти. Методи навчання в закладах професійної освіти. Засоби навчання в закладах професійної освіти.

Тема 4. Дидактичні основи фахової передвищої освіти в Україні

Структура та організаційні засади фахової передвищої освіти. Зміст фахової передвищої освіти. Теоретична та практична підготовка в закладах фахової передвищої освіти. Особливості організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти. Структура та організаційні засади фахової спеціалізованої передвищої освіти. Структура та організаційні засади інклюзивної професійної освіти та освіти осіб з особливими освітніми потребами.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Дидактичні основи вищої освіти в Україні

Сутність і завдання вищої освіти. Рівні вищої освіти. Заклади вищої освіти. Університетський комплекс

Тема 6. Дидактичні основи вищої освіти в Україні. Зміст і форми організації освітнього процесу

Стандарт вищої освіти. Зміст навчання у вищій школі. Планування освітнього процесу в закладах вищої освіти. Форми організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Тема 7. Дидактичні основи вищої освіти в Україні. Самостійна робота і контроль навчальних досягнень студентів

Самостійна робота студентів у закладах вищої освіти. Контроль і оцінювання навчальних досягнень студентів.

Тема 8. Дидактичні основи вищої освіти в Україні. Активізація пізнавальної діяльності та розвиток творчих здібностей студентів

Активізація пізнавальної діяльності студентів у закладах вищої освіти. Розвиток творчих здібностей студентів у закладах вищої освіти

Тема 9. Дидактичні основи вищої освіти в Україні. Технології навчання

Технології навчання в закладах вищої освіти. Застосування інформаційно-комунікаційних в закладах вищої освіти

Тема 10. Дидактичні основи післядипломної освіти в Україні

Особливості післядипломної освіти дорослих. Функції та зміст післядипломної освіти. Види післядипломної освіти. Особливості процесу навчання в системі післядипломної освіти. Форми організації освітнього процесу, методи та технології навчання в системі післядипломної освіти

Методи навчання: проблемного викладання (проблемна дискусія), аналіз ситуацій, виконання проєктів, словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Кодекс

доброчесності університетської спільноти Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoji_spilnoty_bdpu1.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика використання штучного інтелекту визначається положенням БДПУ (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnom_u_procesi_berdyanskogo.pdf), зокрема при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення екзамену та підготовки курсової роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук Acer Aspire 5 A515-58P-379M; мультимедійний проектор Optima GT 1080e.; екран.

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати переводяться у національну 4-бальну шкалу та окремо конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E

35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;
- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;
- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);
- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота		Екзамен	Сума
ЗМ1	ЗМ2		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Розподіл балів, які отримують студенти за курсову роботу

Оцінювання курсової роботи передбачає релевантність змісту теми розвідки з належним оформленням рукопису. Отже, науковий керівник керується наступними критеріями при оцінюванні курсової роботи:

Зміст – 50 балів:

- 1) відповідність теми змісту – 5 балів;
- 2) структура роботи – 5 балів;
- 3) аналіз теоретичного матеріалу – 5 балів;
- 4) чіткість, логічність і послідовність викладу матеріалу – 5 балів;
- 5) систематизація та узагальнення матеріалу – 5 балів;
- 6) аналіз ілюстративного матеріалу – 5 балів;
- 7) наявність плагіату – 5 балів;
- 8) аргументованість висновків до розділів – 5 балів;
- 9) відповідність висновків завданням, визначеним у вступі – 5 балів;
- 10) самостійність, творчість – 5 балів.

Оформлення – 20 балів:

- 1) обсяг роботи – 5 балів;
- 2) література – 5 балів;
- 3) дотримання технічних вимог – 10 балів

Формою підсумкового контролю є захист курсової роботи з презентацією результатів перед комісією. Комісія керується наступними критеріями оцінювання:

Захист – 30 балів:

- 1) усна презентація (виклад результатів власного дослідження) 5-7 хв. – 10 балів;
- 2) участь у дискусії, вміння опонувати – 5 балів;
- 3) використання технічних засобів і наочності – 5 балів;
- 4) апробація результатів дослідження – 10 балів.

Шкала оцінювання (максимум 100 балів)

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре

67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Жигірь В.І. Дидактичні основи професійної освіти: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2021. 201 с.
2. Дидактичні основи професійної освіти: підручник для студентів вищих навчальних закладів та педагогічних працівників системи професійно-технічної освіти / О.Е.Коваленко, Н.О.Брюханова, Н.В.Божко, В.В.Белікова, В.Б.Бакатанова; Укр. інженерно-пед. акад.; за ред. О.Е.Коваленко. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 239 с.
3. Глянєнко К.А., Соснова М.А. Дидактичні основи професійної освіти: навч. посіб. / уклад.: К.А. Глянєнко, М.А. Соснова. Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2021. 198 с.
4. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практико-зорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.
5. Вдовенко О.І. Теоретичні та методичні основи професійної освіти: навч.-метод. посібн. до практичних та самостійних робіт студентів. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2025. 124 с.
6. Кривильова О.А. Професійна діяльність викладачів професійно-технічних навчальних закладів: навчальний посібник. Бердянськ: БДПУ, 2016. 228 с.
7. Зайченко І.В. Теорія і методика професійного навчання: навч. посібник. 2-е вид., доповн. І переробл. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 580 с.
8. Жигірь В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка. Київ: Кондор, 2010. 264 с.

Додаткові

1. Кривильова О.А. Психолого-педагогічна підготовка майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів: теоретичний та методичний аспекти: монографія. Бердянськ: БДПУ, 2017. 305 с.
2. Дороніна Т.О. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / [авт.-укл.: Т.О.Дороніна]. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 250 с.

3. Якимович Т.Д. Основи дидактики професійно-практичної підготовки: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНПЦ ПТО НАПН України, 2013. 137 с.
4. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.
5. Гончаров С.М., Костюкова Т.А., Губницька О.М., Яковлева О.М., Васильєва Г.Є., Киц Г.В. Креативні методи навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посібник.; ред. С.М. Гончарова. Рівне: НУВГП, 2007. 116 с.
6. Дубасенюк О.А. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 564 с.
7. Заславська С.О. Підготовка майстра виробничого навчання до занять: методичні рекомендації. Донецьк, 2007. 64 с.
8. Нікуліна А.С., Сілаєва І.Є., Шевчук С.С. Сучасний урок в професійній школі: проектування, організація, аналіз: методичний посібник. Донецьк: ДПО ІПП. 2008. 160с.
9. Основні аспекти педагогіки профтехосвіти: навчальний посібник / Нікуліна А.С., Молчанов В.М., Верченко Н.В., Торба Ю.І. Донецьк: ДПО ІПП, 2006. 296 с.
10. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 240 с.
11. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Т.Ю.Осипова, Р.С.Гурін та ін.; ред. З.Н.Курлянд. Київ: Знання, 2012. 390с.
12. Стражнікова І.В. Дидактичні системи у вищій освіті: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 108 с.
13. Брюханова Н.О. Основи педагогічного проектування в інженерно-педагогічній освіті: монографія. Харків: НТМТ, 2010. 438 с.
14. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 384 с.
15. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
16. Зайченко Н.О. Системний підхід до організації методичної роботи в ПТНЗ: методичний посібник. Кременчук, 2015. 69 с.
17. Кравченко, Н.В. Теоретико-правові основи професійної освіти: навчальний посібник для студентів спеціальності «Професійна освіта» / Н.В. Кравченко. Бердянськ: БДПУ, 2014. 212 с.
18. Організація роботи майстра виробничого навчання / В.І. Ковальчук, В.М. Львов, О.А. Макаренко та ін. Київ: Редакція газет з управління освітою. 2012. 112 с.

Інтернет-ресурси

1. www.bdpu.org/library
2. <http://www.nbuiv.gov.ua>
3. <https://scholar.google.com>
4. <https://www.irbis-nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В. Вернадського
5. <https://ips.ligazakon.net> – законодавство України про освіту;
6. <https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tehnicna-osvita> – МОН України;
7. <https://imzo.gov.ua/> – Інститут модернізації змісту освіти НАПН України;
8. <https://ivet.edu.ua/> – Інститут професійної освіти НАПН України;
9. <https://registry.edbo.gov.ua/profesiyno-tehnicna-osvita/> – Реєстр суб'єктів освітньої діяльності;
10. <https://profosvita.online/> – цифрова навчальна платформа для учнів закладів професійної освіти та здобувачів професійних кваліфікацій;
11. <http://urpnpu.pnpn.edu.ua/> – Журнал «Українська професійна освіта»;
12. https://emd.naps.gov.ua/index.php/Educ_Mod_discourse – журнал «Освіта: сучасні дискурси»;
13. <https://otr.iod.gov.ua/> – журнал «Освіта та розвиток обдарованої особистості»;
14. <http://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej> – журнал «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи»;
15. <https://jrnl.ivet.edu.ua/1> – журнал «Професійна педагогіка»;
16. <https://jrnl.ivet.edu.ua/2> – журнал «Професійна освіта: проблеми і перспективи»;
17. <https://jrnl.ivet.edu.ua/3> – журнал «Теорія і методика професійної освіти»;
18. <https://jrnl.ivet.edu.ua/4> – журнал «Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки та перспективи»;
19. <https://jrnl.ivet.edu.ua/5> – «Професійне навчання на виробництві»;
20. <https://osvitafr.com.ua/> – журнал «Фахова перед вища освіта»;
21. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pedagog/issue/archive> – журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти»;
22. <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesiyno-tehnicna-osvita> – Національний інформаційний центр академічної мобільності;
23. <https://www.pdatu.edu.ua/naukovy-zhurnal-profesiino-prykladni-dydaktyky.html> – журнал «Професійно-прикладні дидактики»;
24. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pedagog/issue/archive> – журнал «Педагогіка і психологія професійної освіти»;
25. <https://vseosvita.ua/> – Національна освітня платформ;
26. <https://osvita.ua/legislation/proftech/> сайт Освіта.ua;
27. <https://enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/profesiyno-tehnicna-osvita> – Національний інформаційний центр академічної мобільності;
28. <https://naurok.com.ua> – сайт На урок.